

robu plicní nemusí lékař při obyčejné prohlídce přestálou chorobu poznati. Neboť Istivě zamlčení choroby předpokládá, aby pojistník o chorobě věděl neb aspoň vědět musil a aby ji vědomě zamlčel za tím účelem, aby dosáhl pojištění. Z okolnosti, jejíž zjištění dovolatelka postrádá, nebylo by lze dojít k závěru, že zemřelý pojistník Karel K. o své plicní chorobě věděl, a jest proto bezdůvodná výtka činěná podle § 503 čis. 2 c. ř. s., že o tvrzené okolnosti nebyl připuštěn důkaz znaleckým svědkem. I po právní stránce (§ 503 čis. 4 c. ř. s.) posoudil odvolací soud věc správně neuznav, že zemřelý Karel K. učinil Istivě nesprávná udání v pojistném návrhu a před důvěrným lékařem pojišťovny. Stačí po té stránce odkázati na odůvodnění shora uvedeného rozsudku, k němuž se dodává k vyvrácení dovolacích vývodů, že pro otázku Istivosti jsou rozhodné jen ony okolnosti, které se sběhly do doby, kdy Karel K. nesprávná udání učinil, to jest do 17. června 1930. Do té doby byl léčen pouze Dr. Robertem S. jenž ho sice léčil na »tbc«, ale zamlčel mu tuto nemoc; v Tatrách byl Karel K. do té doby jen jednou (ode dne 1. prosince 1928 do dne 29. března 1929) a nebylo zjištěno, že se tam dověděl o své vážné nemoci. Vrátil se domů byl ještě nemocen do 20. července 1929, byl pak podle zjištěného údaje Dr. S. úplně zdrav a konal službu od 20 července 1929 až do 24 ledna 1931. V tomto mezidobí, do něhož spadají nesprávné údaje, mohl proto Karel K. důvodně býti subjektivně přesvědčen, že jest úplně zdrav, a nelze proto usouditi, že jednal Istivě. Dověděl-li se až později — po zhoršení nemoci — o svém chorobném stavu, když byl opět léčen nejen doma, nýbrž i v Tatrách, neplyne z toho, že již od původu jednal Istivě.

Čís. 15595.

Vliv kontingence cukerní výroby na pachtovní smlouvy obsahující závazek pachtýřův oseti určitou část orné půdy cukrovkou.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1936, Rv I 1703/36.)

Žalovaný propachtoval žalobcům smlouvou ze dne 29. března 1929 velkostatek F., při čemž se podle odst. IX uvedené pachtovní smlouvy žalobci zavázali pěstovati po případě osázeti každoročně aspoň 20% orné půdy řepou cukrovkou a stanoveno bylo penale 800 Kč za každý chybící ha, neosázený řepou do uvedené míry. Povinná výměra byla ujednána na 217.50 měr (41.72 ha). V roce 1929, kdy byla uzavřena smlouva pachtovní, měli žalobci jako pěstitelé řepy volnou smluvní možnost s cukrovarem V., jemuž velkostatek F. dodával podle kartelových smluv řepu. Žalobci přednesli, že souhlasili se závazkem minimálního řepného osevu za předpokladu uvedené smluvní volnosti. V roce 1931 přistoupilo Československo k světové cukerní dohodě, kterou byl přesně vymezen rozsah výroby pro Československo, a to vedlo k tomu, že jednotlivé cukrovary omezivše výrobu stanovily i pěstitelům řepy kontingenty řepné dodávky. Cukrovar V. určil žalobcům pro rok 1931 a 1932 množství 6.547.60 q řepy cukrovky a pro rok

1932—1933 už jen množství 5.238.10 q řepy cukrovky, a tento kontingent zůstal pak i pro léta další i po stížnosti k příslušné »místní komisi pro omezení řepní výroby při cukrovaru ve V.« Žalobci dodrželi povinnou výměru řepnou v roce 1931 a v roce 1932 snížili ji pouze nepatrně, ale již v tom roce zůstala jim řepa nad kontingent vypěstěná, a proto, aby se vyhnuli dalším ztrátám, musili omeziti řepnou výměru podle kontingentu. Ani v roce 1934 nemohli povinnou výměru dodržeti, ačkoliv se o to snažili a doufajíce v odběr lihovarů, oseli plochu o něco větší nad kontingent — ne však 215 měr —, poněvadž však lihovary řepu neodebraly, utrpěli žalobci opět ztráty. Řepná výměra pozemková přiměřená kontingentu 5.238.10 q je asi 100 měr (asi 20 ha), neboť v každém případě na 1 ha vypěstí se 250 q řepy a řepný osev nad 100 měr znamená pro žalobce ztrátové hospodářství, neboť pro řepu vypěstovanou na výměře větší nenaleznou žalobci odbytu, i když by snad umístili nějakou část za nevýhodnou a ztrátovou cenu k výrobě cikorky a lihu a také není možné tak velký přebytek zkrmiti. Žalobci nemají také prospěchu ze zvýšené ceny cukrovky v roce 1933—1934 nehledíc k tomu, že proti roku 1929 cena klesla, neboť toto zvýšení nemůže vyvážit ztrátu vzniklou odbytím cukrovky k jiným účelům z plochy 117 měr za třetinu ceny placené cukrovarem. Žalovanému nevzniká ujma z nedodržení smluvené výměry řepného osevu, neboť žalovaný dostane v každém případě u 1 ha propachtovaných pozemků vždy stejné pachtovné, t. j. asi 7 q z 1 ha mimo vedlejší plnění bez ohledu na způsob užívání, poněvadž při řádné přípravě půdy se plevel ničí nejen pěstěním řepy, nýbrž i jiných okopanin a i obilnin, a konečně proto, že půda ve F. ani dobře nesnese pěstování cukrovky, jsouc zamořena řepnými haďátky. Pokud se někde vyskytl plevel, má to příčinu v počasí a nikoliv v osetí pole obilninami po tři roky za sebou. Proti osevním plánům, předkládaným vždy pro příští rok, neměl žalovaný námitek, ani když byla uvedena menší výměra menšího osevu zejména i v roce 1933—1934 a tím souhlasil mlčky s menší výměrou potvrdiv pak dokonce i výslovně, že včetně až do roku 1932 jest úplně vyrovnan a z titulu pachtovní smlouvy nemá proti žalobcům nic k požadování. Když však žalobci uplatňovali ve smyslu vlád. nař. čís. 164/33 Sb. z. a n. úpravu pachtovného, změnil žalovaný své stanovisko a uplatňoval nárok na penale ve výši 20.256 Kč s odůvodněním, že výměra řepného osevu byla v letech 1933 a 1934 menší o 25.32 ha a oznamoval, že si příslušnou částku penale srazí z kauce a žádal doplnění kauce v částce 9888 Kč s tím, že smlouvu ihned zruší, nebude-li kauce doplněna do 14 dnů ve smyslu odstavce XVI pachtovní smlouvy. Žalobci částku tu složili s výhradou, žalovaný ji neuznáváje výhrad vrátil a žalobci částku tu pak podle § 1425 obč. zák. složili u soudu. Penale v částce 800 Kč za neosetý 1 ha orné půdy jest nepřiměřené, neboť dosahuje výše celého pachtovného v okolí Č. placeného a s tímto penale dostává žalovaný za 1 ha vlastně dvojnásobný pacht. Pokud odst. XXI pachtovní smlouvy obsahuje vzdání se práva na snížení konvenční pokuty, nepovšimli si žalobci tohoto ustanovení při podpisu smlouvy a závazek ten, odporující zásadám rozumného hospodaření, jest stejně jako závazek o minimálním osevu řepném proti dobrým mravům. Jednáním ža-

lovaného byli žalobci uvedeni v nejistotu, jak mají vzdělávati pole v příštích letech, když smlouva uzavřena byla do 31. března 1941 a když žalovaný hrozí srážkami z kauce a zrušením smlouvy, kdyby nebyla splněna, což by znamenalo pro žalobce úplně zničení pro znehodnocení inventáře. Proto žalobci majíce nutkavý právní zájem na určení práv a právních poměrů navrhli, by bylo zjištěno, l a) že ustanovení odstavce IX. smlouvy pachtovní, dle něhož jsou žalobci povinni osázeti každoročně aspoň 20% orné půdy řepou cukrovkou za penale 800 Kč za každý chybějící 1 ha řepou cukrovkou do uvedené výměry neosázený, mezi stranami spornými neplatí, a žalobci nejsou povinni osázeti 20% orné půdy spachtované od žalovaného řepou cukrovkou, jak v odstavci IX smlouvy té jest ustanoveno, nýbrž, že se omezuje tento závazek žalobců a výměra orné půdy, kterou povinně osázeti mají řepou cukrovkou tak, že žalobci jsou povinni osázeti pouze tolik a takovou výměru spachtované orné půdy řepou cukrovkou, kolik odpovídá jim stanovenému ročnímu kontingentu (přídělu) dodávky řepy cukrovky od firmy »Cukrovary Sch.«, při čemž výměra půdy se počítá tak, že na každých 250 q kontingentu dodávky řepy cukrovky jsou povinni žalobci osázeti 1 ha orné půdy řepou cukrovkou, a l b), že žalovaný není oprávněn požadovati od žalobců z důvodu neosetí výměry 20% spachtované orné půdy řepou cukrovkou žádného penale z výměry do těchto 20% chybějící dle odst. IX smlouvy pachtovní, pokud výměru dle odst. a) omezenou osázeti budou řepou cukrovkou, obojí a) i b) po dobu, pro kterou platí a bude platiti kontingentace dodávek řepy cukrovky se strany žalobců firmě »Cukrovary Sch.« a cukrovar V., a dále II., že žalovanému za dobu do roku 1932 včetně nepřísluší žádné nároky na penale pro nedodržení výměry osevu řepy cukrovky dle odst. IX. pachtovní smlouvy, žalovaný za rok 1933 neoprávněně použil pachtovní kauce k úhradě penale per 9.888 Kč a nemá práva požadovati doplnění kauce o tuto částku a III., že penale se vůbec zrušuje po případě snižuje na míru soudem podle § 1336 obč. zák. určenou a že žalovaný je povinen dáti souhlas, aby částka deponovaná podle § 1425 obč. zák. u okresního soudu v Č. byla vydána žalobcům. P r v ý s o u d žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d vyhověl žalobě jen potud, že uznal žalovaného povinným dáti souhlas, aby částka deponovaná podle § 1425 obč. zák. u okresního soudu v Č. byla žalobcům vydána.

N e j v y š š í s o u d částečně vyhověl dovolání žalovaného, a to potud, že k výroku prvního soudu ad I. a), b) dodal: »pokud nadkontingentní pěstování cukrovky bude se jevití ztrátovým a pokud budou žalobcové místo pěstování cukrovky nad kontingent pěstovati plodiny náhradní a půdu přiměřeně hnojití.«

D ů v o d y :

Podmínky žaloby určovací podle § 228 c. ř. s. jsou splněny. Žalobcové mají nutkavý právní zájem na zjištění uvedeném pod odst. I. žalobního výroku první stolice, neboť jen po rozřešení otázky, jak dalece nyní po zavedení kontingentu cukerního platí pro ně předpis odst. IX

pachtovní smlouvy o pěstování cukrovky, mohou racionálně zařídití způsob svého hospodaření na spachtovaných pozemcích a takto se získá bezpečný základ pro právní vztahy obou stran (srov. zejména rozh. Sb. n. s. č. 8992, 10155). Zjištění ad II. žalobního výroku první stolice, že nepřisluší žalovanému z důvodů nedodržení předpisů odst. IX smlouvy o rozsahu pěstování cukrovky žádný nárok na penále za dobu od r. 1932 a že za rok 1933 si žalovaný neprávem srazil penále 9.888 Kč z kauce, je logické v souvislosti se zjištěním ad I. a je vlastně pouhým jeho důsledkem. Proto jest i v této části přípustná určovací žaloba, — třebaže mohli žalobci žalovati žalovaného přímo o vrácení těchto peněz k doplnění kauce, — a mluví proto i zásada procesní hospodárnosti. Ve věci samé dovozuje dovolání, že dodržování shora uvedeného předpisu odst. IX pachtovní smlouvy má pro žalovaného velký význam hospodářský, poněvadž žalovanému záleží na tom, aby pozemky nebyly znehodnoceny. V tom však nemá pravdu, neboť přehlíží, že podle zjištění odvolacího soudu neutrpěl žalovaný žádnou újmu z toho, že celá smluvní plocha nebyla oseta cukrovkou a že ji také v budoucnu neutrpí, bude-li postupováno ve smyslu znaleckého posudku. Dovolání však je oprávněno, pokud žádá, aby bylo vysloveno, že ustanovení odst. IX pachtovní smlouvy o rozsahu osevu cukrovky neplatí jen potud, pokud žalobcové budou místo pěstování nadkontingentní cukrovky pěstovati vhodné náhradní plodiny a hnojit tak, jako k cukrovce. Že takový postup je nutný v zájmu žalovaného, vyplývá z posudku znalců, kteří vyslovili, že jenom tímto způsobem lze zabrániti zapelevelení pozemků a zachovati statiku půdy, aniž by žalovaný nepěstováním cukrovky utrpěl újmu. Že žalobcové až doposud si v tomto směru bezvadně počínali, je zřejmé ze znaleckého posudku, z něhož se podává, že žalovaný žádné újmy neutrpěl. Mohlo by se však státi, že by v budoucnosti byl žalovaný poškozen, kdyby žalobcové byli zproštěni své povinnosti osázeti řepou celou smluvní plochu uvedenou v odst. IX pachtovní smlouvy, aniž by byla vyslovena zároveň jejich povinnost místo cukrovky pěstovati na ostatní smluvené ploše vhodné náhradní plodiny a pole přiměřeně hnojit. Dále má dovolání pravdu i v tom, že žalobce lze osvoboditi od smluvního závazku jen po dobu, dokud pěstování nadkontingentní řepy bude se jeviti ztrátovým. Neboť hospodářská nemožnost osevu celé smluvené plochy cukrovky netkví pouze v tom, že v cukerní výrobě nastalo kontingentování, nýbrž v tom, že nebylo a po celou dobu kontingentace pravděpodobně nebude žalobcům možno to množství cukrovky, které nad kontingent vypěstují, zužitkovati aspoň přibližně tak, aby pěstování nebylo pro ně vyloženě ztrátové a tudíž se stanoviska rozumného hospodářství zavržitelné. Podle znaleckého posudku pěstování cukrovky nadkontingentní až do kampaně 1935/36 skutečně bylo vyloženě ztrátové. Pokud však tomu tak bylo i pro kampaň 1935/36, není zcela jasné. V budoucnosti pak je možné, že se naskytne možnost nadkontingentní cukrovku hladce umístiti bez podstatné ztráty, a v tom případě by odpadl důvod, který mluví proto, by byli žalobcové zproštěni svého smluvního závazku. Proto bylo i v tomto směru dovolání vyhověno a kromě

pěstování náhradních plodin a hnojení vysloveno i další obmezení, totiž na dobu, dokud nadkontingentní pěstování cukrovky bude se jevit ztrátovým. Omezení vyslovené v obojím tomto směru není proti ustanovení § 405 c. ř. s., neboť žalovaný navrhl úplné zamítnutí žaloby. Jinak však dovolání není odůvodněné. Při pěstování vhodných náhradních plodin a náležitém hnojení neutrpí žalovaný žádnou újmu, kdežto na žalobcích nelze požadovati, aby po tu dobu, dokud při trvání kontingentace cukerní výroby bude se jevit pěstování cukrovky ztrátovým, jednali proti pravidlům rozumného hospodaření a pěstovali na celé smluvené ploše cukrovku.

Čís. 15596.

K § 233 ex. ř.

Neobsahuje-li rozsudek, jímž bylo odporu vyhověno, rozhodnutí ve smyslu § 233 ex. ř., může exekuční soud rozhodnouti o dodatečném rozvrhu jen po novém rozvrhovém řízení.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1936, R II 368/36.)

N i ž š í s o u d y rozhodly o dodatečném rozvrhu částky uvolněné úspěšným odporem hypotekárního věřitele Jana N-a nenařídívše nový rozvrhový rok.

N e j v y š š í s o u d uložil k jeho dovolacímu rekursu prvému soudu, by o rozvrhu částky uvolněné úspěšným odporem stěžovatele znova rozhodl po novém rozvrhovém řízení.

D ů v o d y:

Podle § 233 ex. ř. jest již v rozsudku, jímž se vyhovuje odporu, určiti, kterému věřiteli a jakou částkou vyplacena býti má sporná část podstaty, ledaže takovému určení překážejí podle úsudku procesního soudu značné obtíže, v kterémžto případě má v rozsudku býti nařízeno nové rozvrhové řízení a rozhodne o dodatečném rozvrhu uvolněné částky soud exekuční. V souzené věci neobsahoval pravoplatný rozsudek, jímž bylo vyhověno odporu stěžovatelovu, rozhodnutí ve smyslu § 233 ex. ř. Nezbýlo tudíž, než aby o dodatečném rozvrhu rozhodl exekuční soud, který však může učiniti takové rozhodnutí podle § 233 ex. ř. jen po novém rozvrhovém řízení, což se nestalo.

Čís. 15597.

Pojem a rozsah oprávnění náměstka ve smyslu § 55 živn. ř.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1936, Rv II 786/34.)

Žalobce přednesl, že zapůjčil žalované do jejího obchodu částku, jejíhož vrácení se žalobou domáhá, vyplativ peníze jejímu synovi, který byl náměstkem žalované v jejím obchodu, ustanoveným podle § 55 živn. ř.